

BKO-module: Hoorcolleges geven

ICLON Hoger Onderwijs
Universiteit Leiden

Programma en opdrachten

September 2020

Universiteit
Leiden
ICLON

Bij ons leer je de wereld kennen

Inhoudsopgave

Introductie	3
Opdracht 1.1: Eigen leervraag	4
Opdracht 1.2: Structuur hoorcollege	5
Opdracht 2.1: Start hoorcollege	6
Opdracht 2.2: Interview een collega	8
Opdracht 3.1: Geef een mini-college	9
Opdracht 3.2: (Onderwijskundige) bron	10
Bijlage: observatiepunten hoorcollege	11

Introductie

Een groep studenten toespreken en ook nog zorgen dat de boodschap overkomt gaat niet vanzelf. In de cursus 'Hoorcolleges geven' krijg je instrumenten aangereikt om je verhaal helder, duidelijk en aantrekkelijk over te brengen. De inhoud is gericht op het opdoen van didactische basisvaardigheden.

De theorie en praktische oefeningen zijn ook relevant voor het geven van een wetenschappelijke presentatie.

Mocht je specifieke ondersteuning nodig hebben in het bijwonen van en leren tijdens de module dan worden wij daar graag z.s.m. van op de hoogte van gesteld en proberen wij hier rekening mee te houden.

Leerdoelen

1. Leerdoelen formuleren voor een hoorcollege;
2. De structuur van een hoorcollege analyseren en benoemen;
3. Werkvormen toepassen om motivatie en interactie te bevorderen;
4. Vragen stellen gericht op het leren van de studenten;
5. Onderwijskundige bronnen raadplegen;
6. Een mini-college uitvoeren.

Programma

De cursus bestaat uit drie bijeenkomsten waar de volgende vragen centraal staan: Hoe kom ik over als docent wanneer ik hoorcollege geef? Hoe bouw ik mijn college op? Hoe bereik ik mijn studenten? Welke activerende werkvormen en hulpmiddelen kan ik gebruiken? Met theorie en praktische oefeningen gaan we aan de slag met vaardigheden die nodig zijn om een interactief en boeiend hoorcollege te geven.

Inhoud

Onderwerpe in deze module:

- Studenten motiveren en activeren
- Helder en boeiend uitleggen
- Werkvormen voor grootschalig onderwijs
- Gebruik van audiovisuele media en online hulpmiddelen
- Vragen stellen en feedback geven, hoe doe je dat in een grote groep?
- Hoe ga ik na of de studenten de stof begrepen hebben?

Opdracht 1.1: Eigen leervraag

1. Relevantie

Door voorafgaand aan de cursus alvast na te denken over uw leervraag, kun je de cursus gericht ingaan en er uithalen wat relevant voor je is.

2. Wat doen

Formuleer een persoonlijke leervraag; wat wil je tijdens deze cursus leren om jezelf te ontwikkelen als docent? Beschrijf in een paar zinnen hoe je hier aan denkt te kunnen werken.

Neem je persoonlijke leerdoel mee naar de eerste bijeenkomst.

3. Nabespreking

Tijdens de cursus worden de leervragen van alle deelnemers besproken. Op basis van de leervragen kan de cursus beter worden afgestemd op de behoeften van de deelnemers.

4. Duur

10 minuten om je leervraag op te stellen.

Opdracht 1.2: Structuur hoorcollege

1. Relevantie

Analyseren van een hoorcollege, gelet op opbouw, structuur en activerende werkvormen*.

2. Wat doen

2a Bronnen lezen/ bekijken

- Memorable lectures, Stanford University:
<https://stanford.box.com/shared/static/yyssnfsfeci0jf4qz937.pdf>
- Hoorcolleges met activerende elementen: <https://www.bvdatabank.be/node/206>

Facultatief, ter inspiratie:

- De tips in de *Teaching and Learning Guide*:
<https://www.teachingandlearningleiden.nl/index.php/practical-tips/>

2b Opzet van een hoorcollege meenemen.

We gaan in de 1ste bijeenkomst kijken naar de opbouw en structuur van je hoorcollege. Ga uit van een hoorcollege dat je al een keer hebt gegeven*). Neem materiaal mee aan de hand waarvan je aan een andere deelnemer kunt uitleggen wat je deed, liet zien, liet horen bij: de opening, het middendeel en de afsluiting. Je kunt denken aan je voorbereiding op papier, de PowerPointpresentatie, o.i.d. Het gaat er om dat je aan kunt geven waar je tevreden over bent en waarom, plus welke zaken je zou willen verbeteren en hoe.

* Als je nog geen hoorcollege hebt gegeven, interview je een collega over de aanpak van een hoorcollege, **of** ga uit van een wetenschappelijke presentatie. Maak daar een verslag van en neem dit mee naar de bijeenkomst.

3. Nabespreking

Tijdens de bijeenkomst geef en ontvang je peer-feedback aan de hand van het door jouw meegenomen materiaal zoals beschreven in de opdracht. Het delen is ook bedoeld om elkaar te helpen met de verbeterpunten in de vorm van suggesties. In de online sessie gebeurt het delen van je materiaal in break-out rooms; daar kun je via uploaden en/of scherm delen de anderen jouw werk laten zien.

4. Duur

1 uur voorbereiding

Opdracht 2.1: Start hoorcollege

1. Relevantie

1a Bedenken en uitvoeren van een interessante en relevante opening van een hoorcollege.

1b Formuleren van leerdoelen die richting geven aan het onderwijs en aan het leergedrag van studenten.

2. Wat doen

2a Bronnen lezen/ bekijken:

- Leerdoelen - Bijlage 1 (p. 35-36) van 'Tips bij toetsen':
<https://intranet.universiteit leiden.nl/sites/hum-staff/Documents/documenten/Onderwijs-%20en%20Studentzaken/Tips%20bij%20Toetsen.pdf>
- "Brain friendly teaching" by P.J. Lewis (2016),
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1076633216001240>

Facultatief, ter inspiratie:

- *De roadmap to flexible education*:
<https://prezi.com/view/oQdbZQRc9hC3VG3B7fAI/>
- Activerende werkvormen voor groepen van 10-40 studenten:
https://tauu.uu.nl/wp-content/uploads/2015/01/activerende-werkvormen_UMCUtrecht.pdf
- (Optioneel) "Interactive techniques" by K. Yee (2019),
<https://www.usf.edu/atle/documents/handout-interactive-techniques.pdf>

Een aantal bronnen ter inspiratie voor verschillende typen openingen:

- Garr Reynolds (Communication-adviser), starts with a thought experiment
<https://www.youtube.com/watch?v=YdtLELVhEQg>
- Jennifer Senior (Writer), starts with a joke
http://www.ted.com/talks/jennifer_senior_for_parents_happiness_is_a_very_high_bar
- Tamar Gendler (Philosophy), starts with an overview
<https://www.youtube.com/watch?v=mUHYIyacMmA&list=PL3F6BC200B2930084>
- David Christian (Historian), starts with a video
http://www.ted.com/talks/david_christian_big_history
- Charmian Gooch (Activist), starts with an argument/problem
https://www.ted.com/talks/charmian_gooch_my_wish_to_launch_a_new_era_of_openness_in_business#t-27657
- Toby Shapshak (Writer), starts with asking the audience questions
http://www.ted.com/talks/toby_shapshak_you_don_t_need_an_app_for_that

2b Opening hoorcollege voorbereiden

Bereid een relevante en interessante opening van maximaal 5 minuten voor een hoorcollege. Deze opening voer je uit tijdens de tweede bijeenkomst.

1. Selecteer een onderwerp voor je mini-college die je tijdens de derde bijeenkomst gaat uitvoeren (zie opdracht 3.1);
2. Zorg ervoor dat je de aandacht trekt van jouw 'studenten' en/of vindt een manier om hen te betrekken door bijvoorbeeld gebruik te maken van een quiz, analogie, controversiële quote, of iets anders gerelateerd aan het onderwerp;
3. Formuleer haalbare leerdoelen voor het mini-college die je tijdens de opening op één of andere wijze communiceert.

3. Nabespreking

Tijdens de bijeenkomst laat je ons in een paar (4 à 5) minuten de opening van je hoorcollege zien. Je krijgt hierop peerfeedback en zal zelf ook feedback geven aan andere deelnemers.

4. Duur

2 uur voorbereiding

Opdracht 2.2: Interview een collega

1. Relevantie

Ontdek hoe een collega onderwijs (vorm)geeft en haal hier tips uit ten behoeve van je eigen onderwijs.

2. Wat doen

2a Bronnen lezen/ bekijken

- Observatiepunten hoorcollege (zie pagina 11 van dit document)

2b Interview een collega

Ga het gesprek aan met een (ervaren) collega. Zorg ervoor dat je in het interview in ieder geval een vraag stelt met betrekking tot je persoonlijke leervraag (opdracht 1.1) en een aantal vragen gerelateerd aan de observatiepunten uit de bijlage van dit document.

Noteer wat je meeneemt uit het gesprek. Dit kan advies zijn over wat je wel of juist niet moet doen, of een (ander) perspectief op onderwijs en lesgeven die je interessant vond.

Doe het interview **voorafgaand** aan de tweede bijeenkomst.

3. Nabespreking

Tijdens de bijeenkomst deel je de belangrijkste inzichten van het interview met de andere deelnemers.

4. Duur

30-45 minuten interview

15 minuten noteren van belangrijkste inzichten

Opdracht 3.1: Geef een mini-college

1. Relevantie

Oefen en verbeter jouw onderwijs door gebruik te maken van de feedback bij opdracht 2.1, en door het voorbereiden en geven van een mini-college.

2. Wat doen

2a Bereid een klein hoorcollege voor van maximaal 15 minuten.

Het is natuurlijk onmogelijk om een hoorcollege van 45-60 minuten te proppen in een college van 10-15 minuten. Bereid daarom je mini-college zorgvuldig voor. Zorg ervoor dat je in ieder geval de volgende elementen verwerkt in je mini-college:

- Leerdoelen;
- Een interessante en relevante opening (je kunt dezelfde/ verbeterde opening gebruiken van opdracht 2.1);
- Een gestructureerd en activerend middendeel, gebruik minimaal één activerende werkvorm;
- Een duidelijk slot.

Maak naar eigen inzicht gebruik van hulpmiddelen.

3. Nabespreking

Je ontvangt van mede-deelnemers in de break-out room feedback op je mini-college.

4. Duur

3 uur voorbereiding

Opdracht 3.2: (Onderwijskundige) bron

1. Relevantie

Zoeken van onderwijskundige bronnen bijv. artikel, filmpje, TED-talk, ten behoeve van je persoonlijke leervraag.

2. Wat doen

Vind een (onderwijskundige) bron die gerelateerd is aan je persoonlijke leervraag (zie opdracht 1.1). Deze bron kan een artikel, video, TED-talk, of een andere bron zijn die je inspireert of op nieuwe ideeën brengt. Bereid een korte pitch voor (1-2 minuten) hoe deze bron jou helpt bij je leerdoel en waarom deze wellicht ook relevant is voor andere deelnemers.

Stuur je gevonden bron **vóór de laatste bijeenkomst op 29 Oktober** op naar de trainer via a.h.g.aerts@iclon.leidenuniv.nl.

3. Nabespreking

De trainer zal de bronnen van alle deelnemers toevoegen aan de PowerPoint zodat deze uitgewisseld kunnen worden. Je pitch jouw bron kort aan de andere deelnemers.

4. Duur

1 uur voorbereiding

Bijlage: observatiepunten hoorcollege

Introductie

- Maakt een duidelijke start, waarbij de aandacht van de hele groep studenten verkregen wordt
- Begint te spreken als de zaal rustig is geworden
- Geeft de plaats aan van het college in het blok
- Geeft de doelstellingen van het college aan
- Maakt een introductie op het college die studenten activeert
- Geeft expliciet de structuur aan van het college

Bespreking leerstof

- Sluit aan bij het kennisniveau van de studenten
- Bespreekt de leerstof op een systematische manier
- Legt de leerstof begrijpelijk uit
- Maakt onderscheid tussen hoofd- en bijzaken
- Legt relaties tussen verschillende leerstofonderdelen
- Legt relaties met de blokstof
- Controleert of de studenten de leerstof begrepen hebben
- Achterhaalt denkfouten en kennishiaten

Motivatie

- Legt relaties met de belevingswereld van de studenten
- Legt relaties met de (mogelijke) toekomstige praktijk van de studenten
- Geeft het nut van de leerstof binnen het vakgebied aan
- Is enthousiast over de leerstof

Interactievaardigheden

- Zorgt voor een veilige sfeer waarin studenten vragen durven stellen en antwoorden durven geven
- Stelt vragen die de studenten aanzetten tot nadenken
- Moedigt studenten aan om vragen te stellen
- Moedigt studenten aan tot beantwoording van vragen
- Geeft studenten tijd om vragen te beantwoorden
- Herhaalt en vat het antwoord van de student samen
- Maakt gebruik van foute of onvolledige antwoorden
- Uit waardering voor de bijdrage van studenten

Communicatie

- Maakt ondersteunende gebaren
- Is verstaanbaar gedurende het gehele college
- Hanteert de juiste spreektaal
- Wisselt stemgebruik af
- Gebruikt pauzes
- Maakt gebruik van de collegieruimte
- Accentueert kernpunten door stemgebruik
- Zoekt oogcontact met studenten in alle delen van de zaal

Onderwijsleermiddelen

- De gebruikte onderwijsleermiddelen zijn:
- Controleert de onderwijsleermiddelen voor het begin van het college
- Maakt op een juiste manier gebruik van de onderwijsleermiddelen

Tijdgebruik

- Begint op tijd
- Zorgt voor een evenwichtige tijdsverdeling over de collegeonderdelen
- Is op tijd klaar met het college

Afsluiting

- Herhaalt de belangrijkste punten
- Verwijst naar de doelstellingen van het college
- Geeft de relatie met een volgend college of werkgroep aan